

**De
Geheime
Politie
van
Nederland**

Buro Jansen & Janssen

Observant #72, augustus 2018

Inhoudsopgave Observant #72 / augustus 2018

De geheime politie van Nederland

- 1. Faciliteert de overheid acties tegen bepaalde politieke partijen?**
- 2. Van stickeractie tot huiszoeking**
- 3. 'Informatiemakelaar voor de Amsterdamse burgemeester'**
- 4. Openlijke benadering Fossil Free Groningen**
- 5. Vergaderingen geobserveerd en gefotografeerd**
- 6. Arrestantenhandleiding**
- 7. Wiv 2017, A critical contemplation of the Act in an international context**
- 8. Maak het werk van Buro Jansen & Janssen mogelijk, word donateur**

[Gehele Observant #72 / augustus 2018 De geheime politie van Nederland \(pdf\)](#)

Wat is er toch aan de hand in Nederland? Activisme is al jaren tanende en nog steeds zet de politie allerlei middelen in om mensen die willen protesteren te intimideren. Dit in het kader van informatie- en/of inlichtingenverwerving. Volgens de huidige wetgeving is het allemaal geoorloofd. Met democratische grondrechten en de rechtstaat heeft het niets van doen.

De acties van de politie zijn duidelijk gericht om mensen angst aan te jagen zodat ze thuis blijven en hun proteststem niet verheffen op straat. Nederland heeft vaak kritiek op landen waar dit gebeurt. Er zijn zelfs speciale programma's waarvoor agenten naar andere landen worden gestuurd om aldaar de lokale politie te trainen. Wat houdt een dergelijke training eigenlijk in als hier allerlei middelen worden ingezet om betogers lastig te vallen en te intimideren? Wat gebeurt er zoal zodra je als burger in Nederland je stem wilt laten horen op straat? Enkele voorbeelden.

Het begint al met het *liken* van een oproep op Facebook door het Groninger Gasberaad voor een demonstratie tegen het gasbeleid. Dit platform is in het leven geroepen om bij het opstellen en uitvoeren van het Meerjarenprogramma van de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) de betrokkenheid van de bewoners en organisaties te garanderen. 'Het ging niet eens om een protestactie die door ons werd georganiseerd', zegt Susan Top van het Gasberaad. [Voor de politie was het *liken* aanleiding om mensen van het Gasberaad thuis op te zoeken. De komst van de agenten wordt door hen als intimiderend ervaren.](#)

Een ander voorbeeld van intimidatie. [Een groep mensen van Fossil Free Groningen komt bijeen om te praten over mogelijke acties tegen de gaswinning.](#) Een agent is daarbij undercover aanwezig. Op enthousiaste wijze betuigt hij zijn actiebereidheid. Ondertussen verzamelt hij persoonsgegevens van de aanwezigen voor de registers van politie en inlichtingendiensten. Als actievoerder bent u al bij voorbaat verdacht. [U dient ook rekening te houden met het feit dat de inlichtingendienst een fotograaf naar een vergadering stuurt om naast de persoonsgegevens ook nog de gezichten aan het smoelenboek van de overheid toe te voegen.](#)

Als u na deze vormen van intimidatie nog steeds bereid bent om de straat op te gaan, wordt u bij een betoging aangesproken, zoals in het geval van 'Bob'. Er volgen geen normale beleefdheden en introductie. U moet actieplannen, namen en rugnummers overhandigen aan de staat. Ondertussen weet de politie en de inlichtingendiensten alles al van u. Als u al niet onderworpen wordt aan een verhoor tijdens een betoging, wordt u wel staande gehouden en moet u uw identiteitspapieren tonen. Gronden zijn niet meer nodig. Ook het doorzoeken van jassen en tassen zijn voor de overheid volstrekt normaal, want mensen die hun stem laten horen zijn per definitie niet te vertrouwen.

Doorzoeking van fietsen van betogers in Rotterdam op 21 augustus 2018

En als u niet mee werkt, dan deinzen politie en inlichtingendiensten er niet voor terug ook nog eens uw huis te doorzoeken zonder enige toestemming. Als u door al die hoepels bent gesprongen en desondanks bereid blijft de straat op te gaan dan wil de geheime politie u best nog assisteren om te protesteren ook tegen politieke partijen in de hoop dat iemand iets verkeerd zegt en als taakstraf moet aanleren nóóit meer de straat op te gaan. Welkom bij de open samenleving waar Nederland zo trots op is.

Maak het werk van Buro Jansen & Janssen mogelijk, word donateur. Wilt u dat Buro Jansen & Janssen de komende jaren onderzoek blijft doen naar politie, justitie en inlichtingendiensten, overheidsoptreden in het algemeen, bedrijven die meewerken aan repressief overheidsbeleid en/of zelf ook repressief of diep ingrijpen in het leven van burgers in Nederland en Europa steun ons dan. Word donateur of vraag familie, vrienden en bekenden donateur te worden. Bankrekening NL56 INGB 0000 6039 04 ten name van Stichting Res Publica, Postbus 11556, 1001 GN Amsterdam.

Faciliteert de overheid acties tegen bepaalde politieke partijen?

Ee studente werd begin dit jaar benaderd door de RID van de politie eenheid Midden Nederland om informatie te verschaffen over activisten in ruil voor facilitering van 'hardere actie' ook tegen bepaalde politieke partijen.

In maart 2018 werd ik, 'Marijke', benaderd door de politie met een tamelijk doorzichtig verzoek. Naast mijn inbreng voor een actiegroep rond huisvestingsproblematiek die ik met andere studenten heb opgezet, was ik vooral druk bezig met afstuderen. Werkzaam op de universiteit werd ik op een ochtend gebeld door 'Linda van de politie'. Ik schrok ervan, want zou er soms iets met mijn familie of vrienden gebeurd zijn? Maar nee, 'Linda' had mijn telefoonnummer verkregen via een demonstratie-kennisgeving die ik eerder bij de gemeente had ingediend.

Ze vertelde dat ze van een speciale, anonieme afdeling was die iets te maken had met de openbare orde – maar niet de AIVD. Mijn vraag wat voor afdeling het dan wel was (de RID?), lachte ze weg. 'Linda' vertelde mij dat deze afdeling al een tijdje in de gaten hield waar ik mij specifiek mee bezig hield. In dit kader noemde ze zowel 'mijn' actiegroep als andere acties, zoals in het teken van antiracisme, waaraan ik had deelgenomen. Sommige acties die ze noemde, waren zelfs al van ruim een jaar geleden.

Nu wilde deze medewerker van de 'anonieme afdeling openbare orde' mij graag persoonlijk ontmoeten om te zien wat we voor elkaar konden betekenen. Wij hadden immers duidelijk hetzelfde doel voor ogen volgens 'Linda', want ik vind de openbare orde toch ook belangrijk? Bij mij waren inmiddels alle alarmbellen gaan rinkelen, dus ik zei snel dat ik later wel zou terugbellen.

Ik besloot 'Linda' de volgende dag terug te bellen, goed voorbereid en via een andere telefoon met lopende geluidsrecorder. Legde haar kritische vragen voor in de hoop zo duidelijkheid te verkrijgen over mijn vermoeden dat het hier een benadering als informant betrof. Ze draaide er echter constant omheen en bleef aandringen dat ik haar *face to face* moest ontmoeten voor ze mij kon vertellen wat de bedoeling was.

Ze probeerde mij aan te praten dat ik paranoïde was en zei meermaals dat ik overal te zwaar aan tilde. Twee antwoorden die ik kreeg vond ik echter zeer veelzeggend. Op de vraag waarom het een anonieme afdeling betrof, zei ze dat dit voor mijn eigen bestwil was omdat het handig kon zijn om anoniem te blijven wanneer ik mensen met naam en toenaam ging noemen. Op de vraag wat zij dan voor mij konden betekenen, kreeg ik de wedervraag voorgelegd dat ik er toch zeker ook belang bij had dat toekomstige acties die ik zou organiseren goed zouden verlopen?

Kortom, alles wees erop dat ik werd geacht inlichtingen over mede-activisten te verschaffen in ruil voor hulp of bescherming bij acties. Opvallend genoeg specificeerde 'Linda' niet wat voor soort acties ze in goede banen kon laten verlopen – de acties van mijn eigen actiegroep, of andere buitenparlementaire acties. 'Linda' liet doorschemeren dat de dienst waar zij voor werkt, bereid is verregerende acties te faciliteren, ook hardere acties tegen politieke partijen.

'Linda' kapte zelf het gesprek af met de woorden dat ik hopelijk in de toekomst wel op haar aanbod in wilde gaan. Gelukkig ben ik sindsdien met rust gelaten. Daar ben ik dankbaar voor, want ik weet dat die rust niet iedereen wordt gegund die op een dergelijke manier benaderd wordt. Hopelijk blijft het zo, want ik ben absoluut niet van plan om op dit 'aanbod' in te gaan. Ik zal nooit iets achter iemands rug om doen, of dat nou mede-activisten zijn of niet, en al helemaal niet met de zogenaamde openbare orde als excuus.

Telefoonnummer en geluidsopname van de gesprekken zijn bij Buro Jansen & Janssen aanwezig. Marijke is niet de echte naam van de persoon die benaderd is. Zij is gesteld op haar privacy.

Naar inhoudsopgave Observant#72

Van stickeractie tot huiszoeking

Een jongeman uit Groningen, die een boete kreeg opgelegd voor het plakken van proteststickers tegen de gaswinning, werd vervolgens benaderd door de politie als informant. Tevens werd zijn kamer op illegale wijze doorzocht.

Op 25 april 2018 plakt Alex in de binnenstad van Groningen stickers voor een protestactie tegen de omstreden gaswinning in de provincie. Onderweg van het treinstation naar de Vismarkt ontmoet hij in de Folkingestraat twee personen waarmee hij oplet. Met hen bespreekt hij de actiedagen van het internationale klimaatplatform Code Rood die in augustus plaats zullen vinden.

Doordat Alex wat langzamer loopt en niet oplet, wordt hij aan het eind van de Folkingestraat staande gehouden door twee geüniformeerde agenten op de fiets. Zij vragen hem naar zijn identiteitspapieren. In eerste instantie weigert hij deze te tonen. Alex zegt tegen de agenten dat ze eerst maar eens duidelijk moeten maken waarom ze hem staande hebben gehouden en dat ze zichzelf ook maar moeten legitimeren.

Na wat heen en weer gepraat, vertellen ze hem dat hij staande is gehouden in verband met het plakken van stickers in de openbare ruimte en dat dit is verboden in het kader van de lokale APV. Alex vraagt naar dat bewuste APV-artikel maar dat kunnen ze hem niet zeggen. Het lijkt erop dat de agenten niet de enige zijn die Alex's wandeltocht door de stad hebben geobserveerd. Een stukje verderop ziet hij twee agenten in burger staan die hij al eerder heeft gezien, al beseft hij toen nog niet dat ze specifiek naar hem op zoek waren.

Uiteindelijk toont Alex zijn ID-pas, hij heeft een eetafspraak met zijn vriendin en is al laat. Daarnaast heeft hij een hartaandoening (Wolff-Parkinson-White syndroom) en vermijdt zoveel mogelijk stressvolle situaties. De agenten noteren zijn gegevens en melden dat de boete 140 euro bedraagt plus 9 euro administratiekosten. De agenten vragen hem vervolgens of er ook anderen stickers aan het plakken zijn. Alex heeft geen idee.

Tevens krijgt hij de opdracht alle stickers die in de omgeving geplakt zijn zelf moet verwijderen. Alex weigert, voelt zich niet verantwoordelijk voor de stickers die anderen hebben geplakt. De agenten stellen daarop dat ze hem verantwoordelijk zullen houden voor elke sticker die ze aantreffen in de stad. Ook zou de rekening voor het verwijderen van die stickers worden toegevoegd aan zijn boete. Het klinkt allemaal heel dreigend. Alex wil desondanks niet teveel gedoe en zegt toe de stickers langs zijn route eigenhandig te zullen verwijderen. De stickers die hij nog in zijn jaszak heeft, overhandigt hij aan de agenten.

Alex is nog nooit gearresteerd. Hij heeft wel vaker stickers verspreid maar niet in grote hoeveelheden en is daarvoor nooit eerder staande gehouden. Hij heeft ooit een boete gehad voor fietsen zonder licht en is een keer staande gehouden toen hij verdacht werd van het kopen van drugs op straat. Hij had even daarvoor een tijdje met een dakloze man staan praten en toen hij doorliep werd hij plots staande gehouden. De agenten doorzochten zijn tas en jas doorzoeken op drugs, maar troffen niets aan.

Agent 'Jansen'

De dag nadat hij een boete had gekregen voor het stickeren, wordt Alex om negen uur 's ochtends gebeld door een privénummer. Een beller introduceert zich als agent van de politie Groningen. Hij vraagt waar Alex zich bevindt en krijgt als antwoord "thuis". Het gesprek krijgt dan een nogal vreemde wending omdat de man hem vraagt of hij dat wel zeker wist. "Ja natuurlijk", antwoordt Alex, hij was thuis bij zijn vriendin. De agent vraagt vervolgens waar zijn vriendin dan woonachtig is. Alex wordt nu achterdochtig, wat is er aan de hand?

Tot nu toe hebben ze in het Nederlands met elkaar gesproken, maar Alex schakelt over naar Engels. Hij vertelt de agent dat zijn vriendin in de buurt van de Aa-kerk woont, ergens in het centrum van de stad. De agent vraagt hem naar het woonadres, of dat hij anders even bij het politiebureau langs wil komen. Alex is het beu en weigert beide verzoeken. De agent blijft echter aanhouden. Zij willen echt met hem praten en ze kunnen daarvoor waar dan ook langskomen. Alex zegt dat hij geen behoefte heeft aan een ontmoeting.

Vervolgens vraagt Alex naar de naam en de rang van de agent. De man weifelt wat, zegt dat hij 'Peter Jansen' heet en dat hij werkzaam is op de onderzoeksafdeling van de politie. Alex vraagt hem wat hij van hem wil. Agent Jansen meldt dat hij heeft vernomen dat Alex gisteren staande is gehouden. Jansen stelt dat het plakken van stickers prima is, maar dat de boodschap ervan een zeker ideologisch standpunt verraadt. Hij vraagt Alex hoeveel mensen van Code Rood in Groningen verblijven, wat voor acties er gepland zijn en waar die plaats zullen vinden. Alex antwoordt dat hij onlangs is opgenomen in het ziekenhuis en hij niets van de actieplannen af weet.

Alex krijgt het gevoel dat hij telefonisch verhoord wordt. Hij vraagt de agent van wie hij zijn telefoonnummer heeft gekregen. "Van je buurman." "Welke buurman dan?", vraagt Alex. Plotseling raakt de agent geprikkeld. Hij zegt niets meer te vertellen te hebben zolang Alex hem niets vertelt. De situatie wordt steeds belachelijker. Alex vindt dat de agent geen reden heeft om hem iets te vragen, het zijn per slot van rekening zijn persoonsgegevens.

'Jansen' beantwoordt nu geen enkele vraag meer, maar zegt nog wel toe dat de politie hem zal bellen wanneer ze willen. Dit is duidelijk intimiderend bedoeld. Gedurende het gehele gesprek van negen minuten en acht seconden verzocht de agent Alex verscheidene malen om met hem af te spreken. De agent vroeg hem ook steeds of het wel klopt dat hij niets van de actieplannen van Code Rood afwist. Uiteindelijk had Alex genoeg van het gesprek en zei dat zijn telefoon bijna leeg was. De agent zei dat te begrijpen.

Illegale huiszoeking

Op zaterdag 28 april 2018 constateert Alex, die dan al enkele dagen bij zijn vriendin verblijft, dat zijn huisgenoot hem een dag eerder tot tien keer toe heeft proberen te bellen. Zakaria vertelt hem dat de politie in zijn kamer is geweest. Een dag later keert Alex terug naar zijn eigen woning alwaar Zakaria hem inlicht over het verloop van de huiszoeking.

Vrijdagochtend belden twee agenten in burger, een man en een vrouw van rond de dertig, bij hem aan. Ze zeiden aanvankelijk niet dat ze agenten waren en probeerden het gebouw binnen te komen door te zeggen dat ze er woonden en hun sleutels waren vergeten. Zakaria opende voor hen de deur en wilde daarop terugkeren naar zijn kamer om verder te gaan slapen. Toen hij net de deur van zijn kamer achter zich dicht wilde trekken, weerhielden de agenten hem daarvan en toonden hun identiteitskaarten.

Ze wilden weten waar Alex zich bevond. Zakaria zei dat hij hem al een paar dagen niet had gezien. Wanneer was dan de laatste keer, vroegen ze verder. Zakaria herinnerde zich nog dat hij Alex voor het laatst in het ziekenhuis had gezien. De agenten vroegen naar het telefoonnummer van Alex. Dit was achteraf gezien duidelijk bedoeld om Zakaria af te leiden, aangezien Alex een dag eerder al door agent 'Jansen' gebeld was. Zakaria ging naar zijn kamer voor zijn gsm met het nummer van Alex. Toen hij terugkeerde, zag hij dat de mannelijke agent de kamer van Alex doorzocht.

Zakaria vroeg of de agent de kamer van Alex wilde verlaten, maar volgens de agent was er geen sprake van een probleem. De agent was wel degelijk in overtreding, meldde Zakaria, want er was geen huiszoekingsbevel van het OM. Onder valse voorwendselen waren ze een huis binnengetrepen. Zakaria gaf hen het telefoonnummer van Alex en vroeg of ze weg wilden gaan. De agenten verlieten daarop het gebouw. De agenten hadden niets over Alex verteld, maar het feit dat ze aan zijn deur waren geweest, bezorgde Zakaria een ongerust gevoel.

Alex heeft een vervelend gevoel over gehouden bij het idee dat twee vreemden, politieagenten, in zijn kamer zijn geweest en zonder toestemming hebben rondgeneusd. Hij voelde zich daardoor erg onprettig en het lukte hem zeker een maand niet om rustig te slapen in zijn kamer. Die maand vermeed hij in zijn geheel de woning. Ondertussen heeft Alex hulp gezocht, wordt er een klacht ingediend en heeft hij zijn verhaal opgeschreven.

Naar inhoudsopgave Observant#72

'Informatiemakelaar voor de Amsterdamse burgemeester'

In het kader van 'verstoring van de openbare orde' werd een Amsterdamse studente in maart dit jaar door de geheime politie benaderd voor een gesprek. Zij ging niet op de uitnodiging in.

'Henk Lacroix', die zich uitgaf voor een politiemedewerker, stuurde mij een brief op mijn huisadres. Dat wil zeggen, op de envelop stond enkel mijn voor- en achternaam vermeld. De brief stond in het teken van een onderzoek naar studentenhuusvesting waar ik mij in het verleden voor heb ingezet. Of ik snel contact met de man op wilde nemen via een 06-nummer, 0613847254. De brief zelf zag er amateuristisch uit, eenvoudig opgesteld zonder logo van de politie.

Aanvankelijk dacht ik aan een stalker en nam contact op met het algemene nummer van de politie Amsterdam waar ik nul op het rekest kreeg. De naam 'Henk Lacroix' bleek onbekend. Ik was ontdaan door het voorval. Het feit dat er een brief bij mij was bezorgd zonder postadres hield in dat deze persoonlijk was afgeleverd. Uiteindelijk heb ik contact opgenomen met het 06-nummer.

De man die opnam zei dat hij een paar keer eerder bij mij langs was geweest. Omdat ik de deurbel niet beantwoordde, had hij de brief opgesteld. Op mijn vraag wat hij precies voor functie had bij de politie zei hij dat hij een 'informatiemakelaar was van de burgemeester'. Hij zei verder dat er bewust geen officieel logo op de brief was geplaatst omdat hij mijn huisgenoten niet op verkeerde gedachten wilde brengen.

Nadat ik hem vroeg of hij kon bewijzen dat hij voor de politie werkte, verwees hij me door naar een ander telefoonnummer, de zogenaamde hallo-lijn. Hij vroeg me tevens om met hem af te spreken voor een lunch, bijvoorbeeld in American Hotel aan het Leidseplein, want ik was interessant voor hem. Ik heb deelgenomen aan verschillende protestacties en ken de nodige mensen die regelmatig actie voeren. Ben niet heel actief, maar doe geregeld mee aan picket-lines, demonstraties en acties.

Waarover de man met mij wilde praten, zei hij niet. Ik heb nog geprobeerd om hem door te verwijzen naar iemand anders maar dat aanbod sloeg hij af. Hij wilde per se mij zien. Hij vertelde verder dat verschillende acties in het recente verleden de openbare orde hebben verstoord, waaronder de bezetting van het Amsterdamse Maagdenhuis van de UvA in 2015, het kraken van panden en acties van vluchtelingen zoals door de groep We Are Here in Amsterdam.

In het verleden heb ik mijn fiets als gestolen opgegeven en via dat aangifteformulier was 'Henk' aan mijn telefoonnummer en verblijfplaats gekomen, zo vertelde hij. Dit klopt niet omdat het aangifteformulier oude persoonsgegevens van mij bevat. Nadat ik hem vroeg of hij mij aan een onderzoek onderwierp, antwoordde hij dat dat hij wilde weten wie ik ben en wat ik zoal doe. Het had niets te maken met de protestacties waar ik aan deelnam.

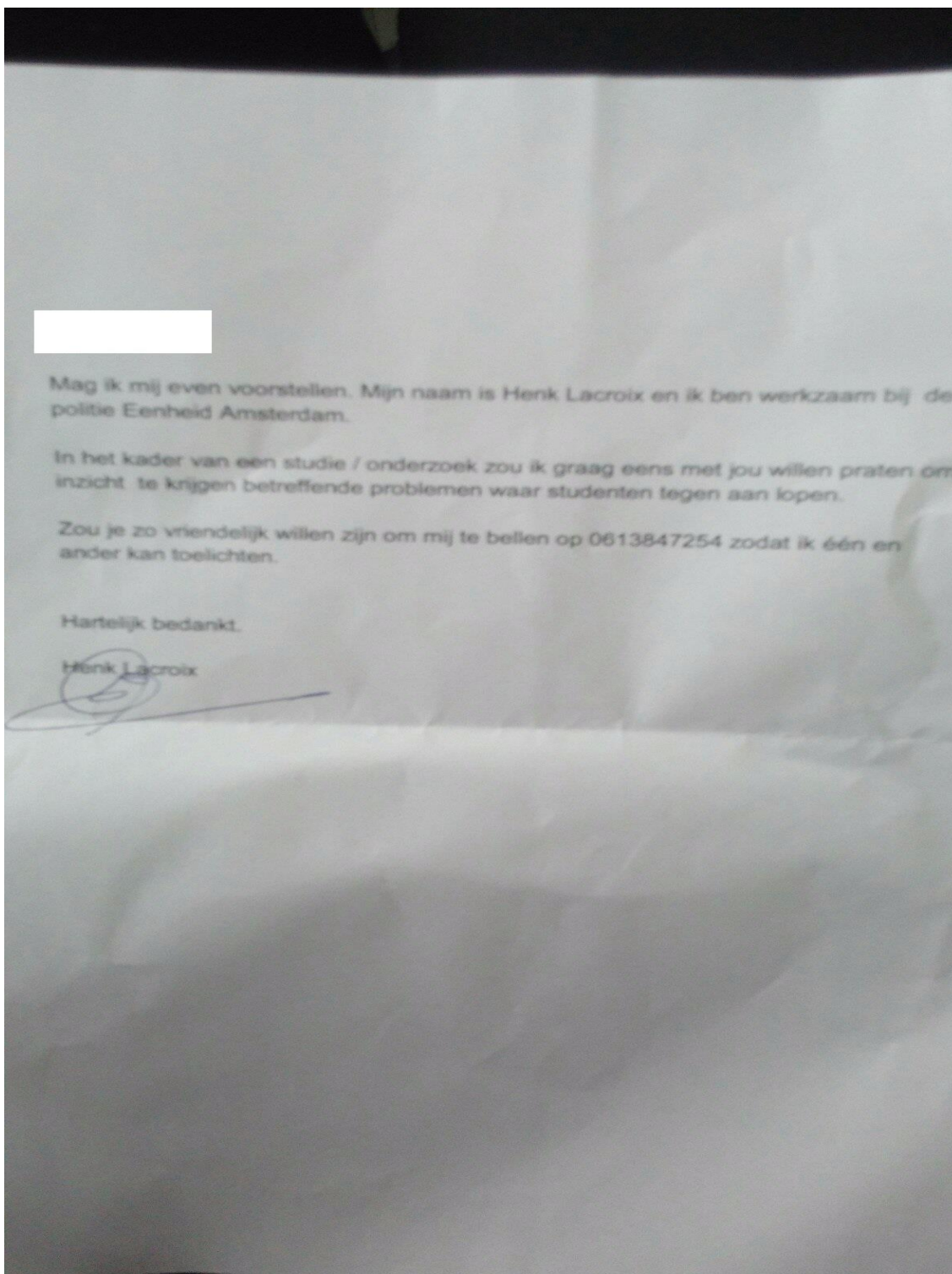
Wél had hij een video gezien waarin ik mij vanaf de barricade druk maakte om huisvesting. In zijn ogen maakte dat optreden van mij een interessant persoon. Verder meldde 'Henk' dat hij zich met de openbare orde bezighield, zoals actievoerende krakers, vluchtelingen en studenten. Hij refereerde aan de bezetting van het Maagdenhuis en zei dat de gemeente daar niet op zat te wachten. Hij verwees tevens naar de kraakactie van de Verrekijker, een locatie op de campus van de Vrije Universiteit te Amsterdam. Volgens hem wilde de burgemeester weten wat er speelt.

Ik heb in het verleden deelgenomen aan een grote internationale protestactie. Daar heb ik een groepsapp aan overgehouden, deels omdat we allemaal aangeklaagd werden vanwege deelname aan die actie. We zijn ondertussen allemaal vrijgesproken. Heb mijn verhaal en de opname van het gesprek met 'Henk Lacroix' via die groepsapp gedeeld. Ik dacht nog steeds dat het een stalker of iets in die trend was. Een mensenrechtenadvocaat wist mij vervolgens te vertellen dat dit typisch het werk van de RID/AIVD was.

Ik heb 'Henk' toen meteen een bericht gestuurd dat ik niet met hem wilde afspreken en gevraagd of hij mij met rust wilde laten. Hij heeft me vervolgens nog twee keer gebeld.

Rita

De brief en de opname zijn in het bezit van Buro Jansen & Janssen. Rita is niet de naam van de studente zij is gesteld op haar privacy. Het nummer dat Henk Lacroix als hallo/lijn doorgaf is 020-6240208. Er wordt geantwoord met hallo en doorverbonden met ene Henk Lacroix

Naar inhoudsopgave Observant#72

Openlijke benadering Fossil Free Groningen

Op 9 januari van dit jaar wordt in Groningen gedemonstreerd tegen het gasbeleid. 'Bob', actievoerder van Fossil Free Groningen, krijgt op de verzamellocatie door een onbekende man gevoelige vragen voorgelegd.

Op de verzamelplaats voor de 'Genoeg = genoeg' demonstratie zijn zo'n honderd betogers aanwezig als 'Bob' arriveert. Hij herkent veel mensen van buiten Groningen. Een dag eerder werd de provincie opnieuw getroffen door een aardbeving in Zeerijp. Er is veel politie op de been, terwijl er sprake is van een handjevol actievoerders onder de aanwezigen. Bob is wat aan de late kant en op zoek naar betogers met wie hij samen protestborden kan uitdelen.

Hij begeeft zich door de menigte en deelt ondertussen plakaten en pamfletten uit. Anderen verzamelen ansichtkaarten om die te versturen naar regeringsleden en politieke partijen. Er klinkt muziek en er volgen toespraken. Demonstraties tegen de Groningse gaswinning hebben mede als doel dat gedupeerden van de bevingen elkaar een hart onder de riem steken en dat er continu druk wordt uitgeoefend op de politiek.

Op een gegeven moment spreekt een onbekende man hem aan met de woorden „*You are Bob*”. Bob voelt zich enigszins overrompeld. Blijkbaar wist de man dat hij een Engelse Nederlander is en doorgaans Engels spreekt met mensen. De onbekende man is ongeveer 1.80 lang, begin zestig, wit haar, witte baard, *casual* gekleed, dikke jas en met het uiterlijk van een hippie. Bob vroeg zich ook af hoe de man hem bij naam kende.

De man gaf aan dat hij wist wat voor werk Bob doet, en ook dat hij zich inzet voor de actiegroep Fossil Free Groningen. Op zich misschien niet vreemd, maar *out of the blue* zonder zich zelf te introduceren iemand aanspreken met zijn naam en vervolgens vragen te stellen over bijvoorbeeld de actieplannen van Fossil Free, is vreemd en onbeschoft. De man bleek werkzaam voor de inlichtingendienst en had misschien gehoopt dat hij Bob op deze manier kon overrompelen.

Naast vragen over Fossil Free Groningen gaat de aandacht van de agent uit naar het platform Code Rood, dat onder meer blokkadeacties uitvoert. Hij wil weten wie er betrokken is bij dat platform. Bob voelt zich steeds ongemakkelijker en omzeilt het antwoord door te zeggen dat studenten, activisten en normale mensen betrokken zijn bij Code Rood, „*people who give a fuck*“, zoals Bob dat graag onderstreept. Voor de agent valt er niet veel te halen.

Bob zegt hem nog wel toe dat er een actieoverleg aanstaande is, maar de man lijkt niet bijster geïnteresseerd om zelf te komen. Dat was achteraf gezien ook niet nodig. Tijdens de eerste bijeenkomst van Fossil Free Groningen is wel een ander persoon aanwezig die uit de toon valt en voornamelijk belangstelling heeft voor de namen van de aanwezigen en hun contactgegevens. Dat was ook de enige keer dat hij deelnam aan het overleg, met achterlating van een mailadres.
(genoegisgenoeg@gmail.com)

Bob is niet de echte naam van de persoon die benaderd is. Hij is gesteld op zijn privacy.

Naar inhoudsopgave Observant#72

Vergaderingen geobserveerd en gefotografeerd

Een groepje actievoerders dat in het open veld buiten de zeedijk van Delfzijl een betoging voorbereidde, kreeg de indruk dat ze werden gefotografeerd.

Delfzijl, 18 juli 2018. Op een grasveldje even buiten de dijk bespreken we met een klein groepje de opzet van demonstratie tegen het gasbeleid. Voor de lunch rijdt ik op de fiets naar de lokale supermarkt die aan de andere kant van de zeedijk gesitueerd is. De weg er naartoe slaat een 'gat' in de dijk dat afgesloten kan worden in geval van hoog water. Over dit 'gat' loopt een voetgangersbrug.

Bij terugkomst valt het me op dat een man tegen de dijk is opgeklommen, vlak onder de voetgangersbrug. Het is niet een plek waar een volwassen man op klimt, meer klauter plek voor kinderen. Hij heeft direct uitzicht op het veldje waar wij vergaderen. Zodra ik dichterbij kom, ontwaar ik een fotocamera met telelens. Vermoedelijk maakt de man en foto's van ons, al zwenkt hij tevens naar links en rechts. Toch merkwaardig dat hij hiervoor niet op de voetgangersbrug is gaan staan, daar heb je veel beter uitzicht.

De man, kort donker haar, heeft mij niet door en stopt al snel zijn camera in z'n rugzak, zet zijn zonnebril op en loopt de dijk af, richting parkeerplaats. Onderweg stopt hij nog even om met z'n smartphone een foto van zijn stekje op de dijk te maken. Hij loopt naar een auto, stapt achter het stuur en rijdt weg. Het is een zwarte stationwagen. Maakte hij daadwerkelijk foto's van ons of is het een liefhebber van zeedijken?

Ik bespreek mijn bevindingen met mijn maatjes. Gedurende de voortgang van het overleg blijf ik de plek tussen de dijk en de voetgangersbrug in de gaten houden. Rond 16:30 uur zie ik weer beweging. Ik stoot de persoon naast me aan om het te delen, maar op dat moment verdwijnt het hoofd in de verte. Nog geen minuut later weer beweging. Ik stoot wederom de persoon naast me aan, wijs in de richting van de brug en steek een middelvinger op. Het hoofd verdwijnt direct.

Ik excuseer me, spring op de fiets en sprint in de richting van de doorgang in de dijk. Bij de parkeerplaats aangekomen zie ik dezelfde man als eerder met rugzak - de camera met telelens tegen zich aangeklemd - rennend richting een zwarte auto. Hij springt achter het stuur en rijdt in hoge vaart de parkeerplaats af, richting station. Op de fiets kan ik de auto niet bijhouden en verlies hem bij het station uit het oog. Het is echter dezelfde zwarte stationwagen als eerder met hetzelfde kenteken PF-231-F.

Niet alleen in Delfzijl worden mensen mogelijkwijs geobserveerd. In Nijmegen namen dertig actievoerders van het klimaatplatform Code Rood deel aan een openbare bijeenkomst. Een van de deelnemers merkt op dat ze geobserveerd worden door een man die hen aan het fotograferen is met een camera met telelens. Als ze de man willen benaderen stapt hij in een busje en rijdt weg.

Sjoerd

Sjoerd is niet de naam van de schrijver. Hij is gesteld op zijn privacy.

Naar inhoudsopgave Observant#72

Arrestantenhandleiding

In de zomer van 2018 is de arrestantenhandleiding uitgegeven door het Fort van Sjakoo.

De handleiding bestaat uit een eerste deel dat vooral bedoeld is voor mensen die als arrestantengroep zicht willen houden op mensen die aan een actie, protest of demonstratie gaan deelnemen. Het idee van de arrestantengroep is om de deelnemers zo goed mogelijk te informeren, mensen te vertellen wat er kan gaan gebeuren en als mensen gearresteerd zijn, te fungeren als een soort coördinatiepunt. Het zal vast chaotisch verlopen, maar ondersteuning van mensen die gevangen zitten is voor mensen die net hebben deelgenomen aan een actie of demonstratie van groot belang. Het tweede deel zijn enkele rechten en plichten die voor iedereen van belang zijn om te weten. Het laatste deel, deel drie, zijn wat voorbeeldbrieven, pamfletten, flyers en formulieren die te gebruiken zijn.

De handleiding is een product van de arrestantengroep en Buro Jansen & Janssen en er is geprobeerd de bundel zo toegankelijk mogelijk te maken voor iedereen.

Er zal vast van alles missen, maar dit is dan ook een handleiding in ontwikkeling. Tips om de arrestantenhandleiding te verbeteren, aan te vullen of te wijzigen zijn van harte welkom. Zowel wetgeving als de praktijk veranderen dus het is handig dat die veranderingen worden meegenomen. Vandaar dat de handleiding slechts in kleine oplage is gedrukt en er gewerkt wordt aan een website waar in de toekomst wijzigingen gemakkelijk kunnen worden aangepast.

[De arrestantenhandleiding is in pdf vorm hier te downloaden.](#) De gedrukte versie van de handleiding is te koop bij onder andere de uitgever het Fort van Sjakoo in Amsterdam. De website is nog niet gereed maar op <https://arrestantenhandleiding.nl> zullen alle teksten op overzichtelijke wijze worden gepresenteerd.

Naar inhoudsopgave Observant#72

Wiv 2017, A critical contemplation of the Act in an international context

Surveillance activities using digital means have been rapidly growing and developing. Political developments started with the 'War on Terror' in the aftermath of the attack on the 11th of September 2001 in the United States. This led to new policies to fight perceived threats of terrorism and radicalisation. Digital surveillance methods are increasingly used for this purpose. These developments have triggered law reforms in the field of intelligence- and security services in many countries.

The Snowden revelations of 2013 led to widespread criticism on the interferences with fundamental rights, made by the "mass-surveillance" projects the United States and several European countries participated in. It is new and unique to have a debate on the secrecy of the work of the services. These developments taken together lead to the question how far states can go in their measures to protect their citizens and national security.

This question forms the decor of this research. More specifically, it focuses on the law reform in the Netherlands, introducing the Intelligence and Security Services Act 2017 ('Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten 2017', hereafter: Wiv 2017). This Act and the Dutch debate are exemplary of this development and therefore can function as a model.

Firstly, because the arguments given for the need of this new law are the aforementioned perceived threats of terrorist attacks and the need for modernisation to keep up with the technological developments of society, more specifically in communications technology.

Secondly, because the law reform unchained a discussion in Dutch society on the aforementioned question: To what extent are we willing to allow the services to make infringements on our fundamental rights in order to protect national security?

Thirdly, because in the Netherlands an open debate is enabled by a sufficient level of free speech and transparency on the functioning of the Dutch services and government. Fourthly, it is possible to have a well-informed debate on the content of the law, since there is not one obvious flaw in the system which is blocking a broader discussion. And fifthly, because of a referendum started by five students from Amsterdam, the debate has been held throughout society, giving the topic momentum, causing more transparency and debate, producing publicly accessible information, and giving citizens a voice in the national security policies of their country.

The initiative to start a referendum with appurtenant campaigns, the announced court cases, and the lively debate about the Act show there is a lot of criticism on the expansion of powers of the intelligence services. The core of the criticism is directed at the untargeted effects of surveillance powers, and the perceived lack of safeguards to protect civilians against unlawful infringements on their rights. With the newly introduced bulk powers, large amounts of data of citizens that are not targets of the services will be gathered. Opponents state that the effectivity of bulk powers has not been proven, while the risks are occurrent. Data gathered by the government is not in the control of citizens anymore. Regimes can change, and in that case, so can the use of this data. Especially when unevaluated bulk data sets are provided to foreign services there is a lack of control. Also, governments get hacked, and data leaks occur. Apart from that, the bulk capabilities cause for a "chilling effect"; the inhibition or discouragement of the legitimate exercise of certain fundamental rights these measures might have. This research addresses the capabilities in the law that are the most prominent within the debate. These are bulk interception, the hacking capability, real-time access to databases, the exchange of data with foreign services, and oversight and control mechanisms.

European law, including case-law, is providing the parameters within which the national law reforms can be formulated. The debates on the law reforms are being held against this background, and eventually it will be the judge who has the last verdict on the legality of the reforms. Therefore a sketch of the European case-law is included.

An emerging trend is visible regarding the law reforms on intelligence services in the Netherlands, the United Kingdom and Germany. It consists of a shift from surveillance measures with targeted effects to surveillance measures with untargeted effects, and an intensified international cooperation between the services. Also, all Acts unleashed a lot of societal debate, critique and legal challenges. I found the differences between the Acts to be smaller than I expected. However, some aspects of the Wiv 2017 appeared remarkable when placed in an international context:

- The Wiv 2017 does not make a difference between domestic, international and foreign communication data. In Germany as well as the UK this distinction is made. Germany even has different regimes according to this classification. However, this difference might be mostly de-jure, and it is a bit unclear what remains of it de-facto. The United Nations Special Rapporteur on the Right to Privacy (hereafter: SRP) calls it a "xenophobic fallacy" based on the idea that the threat is coming from the foreigners. Since the majority of terrorist attacks in Europe were carried out by EU citizens, I join the SRP in his opinion that it is a fallacy that it makes sense to discriminate against people whose citizenship lies not within the lawmakers' jurisdiction.

- The Wiv 2017 displays a far-reaching willingness of the Dutch services to share data with foreign services. The logic of the provisions that determine in what cases data can be shared can be summarised as 'sharing, unless...' as opposed to the logic of 'only sharing if...'. Germany is one of the few EU member states that has implemented a relatively detailed procedural regulation on how to implement cooperative relationships in their primary legislation.

- Especially worrying, regarding the international exchange of intelligence, is the oversight gap. Data that is collected through bulk interception can be shared with foreign services before it is analysed by the Dutch services, even with services with whom the Dutch services do not have a cooperative relationship. The ex-ante assessment on the authorisation of the Minister only accounts for the collection of data, and its scope does not extend to the provision to foreign services. Apart from that, the oversight of the CTIVD only applies to the conduct of the Dutch services. This means that there is no control nor oversight over data that is provided to foreign services, or over its use.

- The Wiv 2017 does not assign any power to the DPA. The only safeguard in terms of data protection is the general duty of care of the services. In Germany as well as in the 294 HRC Report of the Special Rapporteur on the right to privacy, Joseph A. Cannataci, UN Doc. A/HRC/34/60, 24 February 2017, p. 36. UK, the Acts do assign limited power to the DPA.

- Regarding the hacking capability the expected differences between the countries are slightly visible. In comparison, it is noteworthy that the IPA 2016 gives examples of possible conduct under the hacking capability, where the Wiv 2017 provides a limited enumeration of possible conduct. Also, the authorisation procedure within the IPA 2016 allows for all conduct necessary to do what is expressly mentioned in the warrant. Unforeseen conduct is assumed lawful. In the Wiv 2017, separate authorisation is required for all conduct. In this regard, the German Act is more limited regarding permitted conduct by describing only two forms. However, since this limitation of the capability is deemed technologically impossible, it is the question to what extent the total reach of the capability is more restricted.

- Noteworthy in regard of the hacking capability as well is the fact that the Wiv 2017 does not make a distinction between data in transmission and storage data. In the German Act two different capabilities address each type of data, and the IPA 2016 excludes data in transmission from the equipment interference warrant. In the Dutch Act, this distinction is not made, and conduct regarding both kinds of data is allowed and possibly combined. - The capability to get real time access to databases is new in the Wiv 2017. The UK already has a practice in the acquirement of bulk personal datasets. The German Act does not account for this capability. The untargeted effect is mainly present within the acquisition of bulk data sets. In the IPA 2016, a distinction is made between warrants depending on the sensitivity of the nature of the data within the dataset. In case of sensitive data, a more strict regime applies. In the Netherlands, this distinction is made in practice and in internal rules, but it seems a valid suggestion to implement this in the Act. Remarkable about this capability as well is the classification as regular power instead of special power.

This leads to the conclusion that with the introduction of the Wiv 2017, the Netherlands places itself within the broader trend of the international development that is visible in the capabilities of intelligence services. Case-law of the ECtHR as well as the CJEU show that these Courts are taking a critical stance towards the shift from targeted to untargeted effects of surveillance measures. Whether the criteria laid down in contemporary judgments also apply to the domain of intelligence and security services, in the light of the national security exception, is not clear yet. In this regard, we wait for the judgments in pending cases to be adjudicated.

In my opinion, it is a good thing that throughout several countries there are NGOs, activists, journalists, lawyers, and other people fighting the trend of wanting to collect more and more data. The 'security paradigm' appears to be very dominant. It seems that politicians want to show that they are taking the fear of citizens seriously, and that they are 'doing something'. However, we should not jump the gun. It is important to think rationally about what, and how urgent, these perceived threats are, and to take appropriate measures. It is important as well to not forget what it is that needs protection.

The ECtHR acknowledges the risk that a system of secret surveillance set up to protect national security may undermine or even destroy democracy under the cloak of defending it. Therefore, the introduction as well as the implementation of surveillance measures needs to be necessary, proportional, and subsidiary. In my opinion, this excludes surveillance powers with untargeted effects.

[Wiv 2017, A critical contemplation of the Act in an international context](#)

Naar inhoudsopgave Observant#72

Maak het werk van Buro Jansen & Janssen mogelijk, word donateur

Wilt u dat Buro Jansen & Janssen de komende jaren onderzoek blijft doen naar politie, justitie en inlichtingendiensten, overheidsoptreden in het algemeen, bedrijven die meewerken aan repressief overheidsbeleid en/of zelf ook repressief of diep ingrijpen in het leven van burgers in Nederland en Europa steun ons dan.

Word donateur of vraag familie, vrienden en bekenden donateur te worden. Bankrekening NL56 INGB 0000 6039 04 ten name van Stichting Res Publica, Postbus 11556, 1001 GN Amsterdam.

Stichting Res Publica is aangemerkt als ANBI (Algemeen Nut Beogende Instellingen) instelling. Dit betekent voor mensen die ons willen steunen het volgende:

– Als een instelling door de Belastingdienst is aangewezen als een ANBI, kan een donateur giften van de inkomsten- of vennootschapsbelasting aftrekken (uiteraard binnen de daarvoor geldende regels).

Voor Buro Jansen & Janssen betekent dit:

– Een ANBI hoeft geen successierecht of schenkingsrecht te betalen over erfenissen en schenkingen die de ANBI ontvangt in het kader van het algemeen belang.

– Uitkeringen die een ANBI doet in het algemene belang zijn vrijgesteld voor het recht van schenking.

Al 30 jaar diepgravend, kritisch en doortastend burgerrechten onderzoek. Buro Jansen & Janssen, gewoon inhoud

Naar inhoudsopgave Observant#72

VOORKOM-VERNIETIGING

RED DE INLICHTINGENARCHIEVEN VAN DE BRANDSTAPEL